

Voorkomen blijft beter dan genezen

In 2021 viert de droogkuissector een bijzondere verjaardag: het is dan namelijk 200 jaar geleden dat Michael Faraday – inderdaad, ook de man van de bekende kooi die naar hem vernoemd werd – als allereerste tetrachlooretheen bereidde. Dat scheikundig product kennen we tegenwoordig ook als perchloorethyleen, afgekort tot PER. Het was overigens pas in het midden van de 19^e eeuw dat de Fransman Jean-Baptiste Jolly per toeval op het idee kwam van de droogkuis, toen zijn meid een petroleum lamp, gevuld met tetrachlooretheen, omstootte op een tafellaken. En nog veel later, pas na de Tweede Wereldoorlog, werd deze reinigingsmethode echt populair. De hoerastemming verdween op het moment dat bleek hoezeer het jarenlange gebruik van solventen het milieu belastte. Zij reinigen fantastisch, maar eens in de bodem gedrongen, worden ze ronduit schadelijk. Gevolg: noodzakelijke saneringen van historisch verontreinigde gronden, met daaraan gekoppeld duizelingwekkende facturen, gemiddeld zo'n kwart miljoen euro. Net daarom moeten nieuwe verontreinigingen absoluut voorkomen worden. Dat kan via deelname aan het ABP.

Druppeltje per druppeltje

De huizenhoge saneringskosten vloeien rechtstreeks voort uit de typische kenmerken van PER. Dat is een vluchtige organische verbinding, die zich zowel horizontaal als verticaal vlot kan verspreiden via het grondwater, in de vorm van grote pluimen, tot ver onder het grondwaterpeil. In de heterogene bodems in Vlaanderen kan het onvoorspelbare en complexe migratieroutes afleggen, zelfs tegen de grondwaterstroming in. Resultaat: PER wordt in de bodem aangetroffen in opgeloste vorm, in dampfase, geabsorbeerd door de bodem of als puur product. Het is trouwens een groot misverstand dat de oorzaak van verontreiniging vooral moet gezocht worden bij grote lozingen of ongelukken. In ongeveer 2/3 van alle gevallen ligt een heel beperkte hoeveelheid contactwater aan de basis van een zeer uitgebreide bodemverontreiniging. Doorgaans ontstaan verontreinigingen door het zeer sporadisch morsen op de vloer of door het lozen van contactwater in de riolering. Het solvent kan immers zonder probleem doorheen betonnen vloeren en buizen dringen. Bovendien komt het solvent ook via oude, lekkende rioleringen in de bodem terecht. Geen gigantische stromen in één keer, maar grammetje na grammetje. Doorheen de jaren bouwen die minuscule hoeveelheden zich echter op tot significante vuilvrachten. Weet dat 1 kubieke meter contactwater ongeveer 150 gram opgeloste PER bevat. Dat kan volstaan om maar liefst 150.000 m³ bodem te vervuilen.

Een hele buurt in gevaar

Aangezien er tijdens het reinigingsproces intensief gebruik werd gemaakt van solventen, hoeft het dus niet te verwonderen dat veel droogkuis sites tikkende tijdbommen werden. Het solvent kan immers vanuit de bodem uitdampen en dus de binnenlucht besmetten. Hoewel dit zintuiglijk niet wordt waargenomen, kunnen ook burens in hun kelder of woonruimtes verontreinigde lucht inhaleren. Bovendien bestaat het gevaar dat het solvent vanuit de bodem doorheen kunststoffen leidingen dringt en daardoor het drinkwater besmet. Een bewoner merkt er in eerste instantie niets van als hij met dat leidingwater zijn dorst lest of er zich mee doucht. Ook in putwater op buurtpercelen van chemische reinigers worden vaak verhoogde concentraties van deze vluchtige organische stoffen gemeten. Daarenboven bestaat het gevaar dat het solvent zich met de grondwaterstroming verder verspreidt naar waterwinningen, woningen, scholen... Het spreekt dus voor zich dat al deze risico's moeten weggenomen worden. Dat kan enkel door historische verontreinigingen grondig aan te pakken.

Ook techniek heeft een prijs

Een dergelijke sanering is een technische uitdaging. Mede omdat je niet zintuiglijk kunt waarnemen wat er zich ondergronds afspeelt. Een gemiddelde kernzone van 5000 m³ komt overeen met een gebouw van 20 meter hoog, met een lengte van 25 meter en een breedte van 10 meter. In zo'n gebouw moet je dus eerst op één of andere manier elk druppeltje solvent vrijmaken uit de kleine grondporiën. Een gigantische klus. De meeste saneringstechnieken werken in op de opgeloste fase van een product. Maar PER heeft slechts een beperkte absolute oplosbaarheid. Dat vormt dus al een eerste struikelblok. Omdat het solvent zwaarder is dan water kan het zich tot grote dieptes verspreiden. En horizontaal baant het zich een weg naar ruime kern- en pluimzones, tot 300 meter verder, tot gebieden van 20.000 m³. De locaties – meestal in binnenstedelijke gebieden met aanpalende woningen en allerblei bovengrondse en ondergrondse obstakels – bemoeilijken de boringen en andere werkzaamheden. Hoe dan ook zijn er altijd technieken nodig om de verontreiniging te beïnvloeden. Dat kan ontgraving zijn, bodemluchtexttractie, oxidatie, stimulering van de micro-organismen met een koolstofbron, een thermische behandeling... Het is dus niet meer dan logisch dat aan saneringswerkzaamheden een fors prijskaartje hangt. De saneringsplicht voor historische bodemverontreiniging kon van 2007 tot 2015 overgedragen worden aan VLABOTEX. In juli 2020 werd het fonds opnieuw open gesteld; men kan toetreden t.e.m. 30 april 2024. De overheid subsidieert dat fonds met één euro bovenop elke euro bijdrage vanuit de sector. Dankzij het systeem van jaarlijkse bijdragen tot 2036, de subsidie en expertise is het mogelijk om het milieupassief uit het verleden te saneren.

DEELNAME AAN HET ABP IS EEN NOODZAAK

Voor nieuwe verontreinigingen kan ons bodemsaneringsfonds echter niet meer tussenkomen. Ze zijn niet gedekt door het VLABOTEX-contract. De torenhoge kosten zijn dus volledig voor rekening van de veroorzaker. Daar komt nog bij dat de normen voor nieuwe verontreinigingen veel strenger zijn. Iedere textielverzorger is er dus bij gebaat om verontreiniging absoluut te voorkomen. Onze bezorgdheid hierover is groot. Wij willen iedereen behoeden voor een financiële kater. En dat kan enkel door middel van een degelijke en goed opgevolgde bodempreventie die gedragen wordt door de volledige sector. Daarom werkte VLABOTEX in samenwerking met FBT een uniform, doeltreffend en kostenefficiënt Algemeen Bodempreventie Plan uit. Dit plan ambieert om via gerichte bodempreventie-acties, waarop u als exploitant kunt inschrijven en waaraan u kunt participeren, een halt toe te roepen aan nieuwe verontreinigingen.

VLABOTEX is al 13 jaar actief in de bodempreventie, bodemonderzoek en bodemsanering van de droogkuissector. Alle noodzakelijke ervaring en expertise is hier dus voorhanden. Voor al uw vragen met betrekking tot het ABP, specifiek advies voor uw locatie en ondersteuning kunt u dan ook terecht op info@vlabotex.be of 056/74 5270.